

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 31/22
U Luxembourg 22. veljače 2022.

Presuda u predmetu C-430/21
RS (Učinak presuda ustavnog suda)

Pravu Unije protivi se nacionalno pravilo na temelju kojeg nacionalni sudovi nisu ovlašteni ispitivati usklađenost s pravom Unije nacionalnog zakonodavstva za koje je presudom ustavnog suda države članice utvrđeno da je u skladu s Ustavom

Primjenom takvog pravila ugrozilo bi se načelo nadređenosti prava Unije i djelotvornost mehanizma zahtjeva za prethodnu odluku

Od Suda se traži da se očituje o načelu neovisnosti sudaca, utvrđenom u članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a, tumačenom posebno u vezi s načelom nadređenosti prava Unije, u kontekstu u kojem redovni sud države članice na temelju nacionalnog prava nije ovlašten ispitivati usklađenost s pravom Unije nacionalnog zakonodavstva za koje je ustavni sud te države članice utvrdio da je u skladu s Ustavom, a nacionalni se sudac izlaže kaznenom postupku i stegovnim sankcijama ako odluči provesti takvo ispitivanje.

Osoba RS u konkretnom slučaju osuđena je nakon provedenog kaznenog postupka u Rumunjskoj. Njegova supruga zatim je podnijela kaznenu prijavu protiv, među ostalim, više pravosudnih dužnosnika zbog kaznenih djela navodno počinjenih tijekom tog kaznenog postupka. Osoba RS nakon toga je podnijela tužbu Curtei de Apel Craiova (Žalbeni sud u Craiovi, Rumunjska) radi osporavanja predugog trajanja kaznenog postupka pokrenutog povodom navedene prijave.

Žalbeni sud u Craiovi smatra da je radi donošenja odluke o toj tužbi nužno ocijeniti usklađenost s pravom Unije¹ nacionalnog zakonodavstva kojim je osnovan specijalizirani odjel državnog odvjetništva zadužen za vođenje istraga o kaznenim djelima počinjenima unutar pravosudnog sustava, kao što je ona koja je pokrenuta u konkretnom slučaju. Međutim, imajući u vidu presudu koju je Curtea Constituțională (Ustavni sud, Rumunjska)² donijela nakon presude Suda u predmetu Asociația „Forumul Judecătorilor din România” i dr.³, Žalbeni sud u Craiovi na temelju nacionalnog prava ne bi bio ovlašten provoditi takvo ispitivanje usklađenosti. Naime, Ustavni sud u svojoj je presudi odbio kao neosnovan prigovor neustavnosti istaknut u odnosu na više odredaba tog zakonodavstva, pritom naglašavajući da, kada on utvrdi da je nacionalno zakonodavstvo u skladu s odredbom Ustava koja nameće poštovanje načela nadređenosti prava Unije⁴, redovni sud nije ovlašten ispitivati usklađenost tog nacionalnog zakonodavstva s pravom Unije.

U tom kontekstu, Žalbeni sud u Craiovi odlučio se obratiti Sudu kako bi on u bitnome pojasnio protivi li se pravu Unije nepostojanje ovlaštenja redovnog nacionalnog suda da ispituje usklađenost

¹ Konkretno, članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a i Prilog Odluci Komisije 2006/928/EZ od 13. prosinca 2006. o uspostavi mehanizma za suradnju i provjeru napretka Rumunjske u ispunjavanju posebnih mjerila na području reforme pravosuđa i borbe protiv korupcije (SL 2006., L 354, str. 56.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 65., str. 53.)

² Presuda br. 390/2021 od 8. lipnja 2021.

³ Presuda od 18. svibnja 2021., Asociația „Forumul Judecătorilor din România” u spojenim predmetima [C-83/19](#), [C-127/19](#), [C-195/19](#), [C-291/19](#), [C-355/19](#) i [C-397/19](#) (vidjeti također [PM br. 82/21](#)), u kojoj je Sud, među ostalim, utvrdio da je predmetno zakonodavstvo u suprotnosti s pravom Unije ako osnivanje takvog specijaliziranog odjela nije opravdano objektivnim i provjerljivim zahtjevima koji se temelje na dobrom sudovanju i ako nije popraćeno posebnim jamstvima koja utvrđuje Sud (vidjeti točku 5. izreke te presude).

⁴ U presudi br. 390/2021 Ustavni sud je utvrdio da je predmetno zakonodavstvo u skladu s člankom 148. Constituției României (Rumunjski Ustav).

zakonodavstva s pravom Unije u okolnostima poput onih iz konkretnog slučaja, kao i primjena stegovnih sankcija na konkretnog suca zbog toga što je odlučio provesti takvo ispitivanje.

Sud, odlučujući u velikom vijeću, ocjenjuje da je takav nacionalni propis ili takva praksa protivna pravu Unije⁵.

Ocjena Suda

Sud prije svega smatra da se članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a ne protivi nacionalni propis ili praksa koja predviđa da, na temelju nacionalnog ustavnog prava, redovne sudove države članice obvezuje odluka ustavnog suda te države članice kojom se utvrđuje da je nacionalno zakonodavstvo u skladu s Ustavom navedene države, pod uvjetom da se nacionalnim pravom jamči neovisnost tog ustavnog suda posebno u odnosu na zakonodavnu i izvršnu vlast. Međutim, to ne može biti slučaj kada primjena takvog propisa ili prakse podrazumijeva isključivanje bilo kakve nadležnosti tih redovnih sudova za ocjenjivanje usklađenosti s pravom Unije nacionalnog zakonodavstva za koje je taj ustavni sud utvrdio da je u skladu s nacionalnom ustavnom odredbom kojom se utvrđuje nadređenost prava Unije.

Nadalje, Sud naglašava da je ispunjavanje obveze koju nacionalni sud ima u pogledu pune primjene svih odredaba prava Unije koje imaju izravan učinak prije svega nužno radi osiguravanja poštovanja jednakosti država članica pred Ugovorima, koja isključuje mogućnost da bilo kakva jednostrana mjera prevlada nad pravnim sustavom Unije, te je izraz načela lojalne suradnje, utvrđenog u članku 4. stavku 3. UEU-a, koje nalaže izuzimanje od primjene svake eventualno protivne odredbe nacionalnog zakonodavstva, bez obzira na to je li ona prethodila ili je uslijedila nakon pravila prava Unije koje ima izravan učinak.

U tom kontekstu Sud podsjeća na to da je već utvrdio, s jedne strane, da predmetno zakonodavstvo ulazi u područje primjene Odluke 2006/928⁶ i da, slijedom toga, mora ispunjavati zahtjeve koji proizlaze iz prava Unije, posebno članka 2. i članka 19. stavka 1. UEU-a⁷. S druge strane, i članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a i posebna mjerila u području reforme pravosudnog sustava i borbe protiv korupcije koja su navedena u Prilogu Odluci 2006/928 formulirani su na jasan i precizan način te se uz njih ne određuje nikakav uvjet, tako da imaju izravan učinak⁸. Prema tome, ako se nacionalne odredbe ne mogu protumačiti u skladu s navedenom odredbom ili s navedenim mjerilima, rumunjski ih redovni sudovi moraju po službenoj dužnosti isključiti.

Sud u tom pogledu ističe da su rumunjski redovni sudovi načelno nadležni za ocjenjivanje usklađenosti nacionalnih zakonodavnih odredbi s tim propisima prava Unije, pri čemu u tu svrhu ne moraju pokrenuti postupak podnošenjem zahtjeva Ustavnom sudu. Međutim, oni ne raspolažu tom nadležnošću ako je Ustavni sud ocijenio da su te zakonodavne odredbe u skladu s nacionalnom ustavnom odredbom kojom se utvrđuje nadređenost prava Unije, zato što su ti sudovi dužni postupiti u skladu s navedenom odlukom. Naime, takvo nacionalno pravilo ili takva praksa sprečavala bi punu učinkovitost predmetnih pravnih normi Unije zato što bi onemogućavala redovni sud, koji je dužan osigurati primjenu prava Unije, da sam ocijeni usklađenost tih zakonodavnih odredbi s navedenim pravom.

Nadalje, primjena takvog nacionalnog pravila ili prakse ugrozila bi učinkovitost suradnje između Suda i nacionalnih sudova koja je uspostavljena mehanizmom zahtjeva za prethodnu odluku, odvrćajući redovni sud od kojeg se traži rješavanje spora da Sudu uputi zahtjev za prethodnu odluku, i to radi postupanja u skladu s odlukama ustavnog suda odnosne države članice.

⁵ U odnosu na članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a, u vezi s člankom 2. i člankom 4. stavcima 2. i 3. UEU-a, člankom 267. UFEU-a te načelom nadređenosti prava Unije

⁶ Vidjeti bilješku 1. za puno upućivanje na Odluku 2006/928.

⁷ Navedena presuda Asociația „Forumul Judecătorilor din România” i dr., t. 183. i 184.

⁸ Navedena presuda Asociația „Forumul Judecătorilor din România” i dr., t. 249. i 250. te presuda od 21. prosinca 2021., Euro Box Promotion i dr., [C-357/19](#), [C-379/19](#), [C-547/19](#), [C-811/19](#) i [C-840/19](#) (vidjeti također [PM br. 230/21](#)), t. 253.

Sud naglašava da se ta utvrđenja osobito nameću u situaciji kad se u presudi ustavnog suda odnosne države članice odbija postupiti u skladu s presudom koju je Sud donio u prethodnom postupku, temeljeći tu odluku, među ostalim, na ustavnopravnom identitetu te države članice i na zaključku da je Sud prekoračio svoje nadležnosti. Sud ističe da se na temelju članka 4. stavka 2. UEU-a od njega može tražiti da provjeri povređuje li se nekom obvezom prava Unije nacionalni identitet države članice. Naprotiv, ni cilj ni posljedica te odredbe nije da se ustavnom sudu države članice dopusti – zanemarujući obveze koje ima na temelju prava Unije – izuzimanje iz primjene pravne norme Unije zato što se njome povređuje nacionalni identitet dotične države članice, kako ga definira nacionalni ustavni sud. Stoga, ako ustavni sud države članice ocijeni da se odredbom sekundarnog prava Unije, kako je tumači Sud, povređuje obveza poštovanja nacionalnog identiteta te države članice, on mora Sudu uputiti zahtjev za prethodnu odluku radi ocjenjivanja valjanosti te odredbe s gledišta članka 4. stavka 2. UEU-a, s obzirom na to da je Sud jedini nadležan za utvrđivanje nevaljanosti akta Unije.

Sud nadalje naglašava da, budući da on ima isključivu nadležnost za davanje konačnog tumačenja prava Unije, ustavni sud države članice ne može na temelju vlastitog tumačenja odredaba prava Unije valjano zaključiti da je Sud donio presudu prekoračujući svoje područje nadležnosti i slijedom toga odbiti postupiti u skladu s presudom koju je Sud donio u prethodnom postupku.

Osim toga, pozivajući se na raniju sudsku praksu⁹, Sud ističe da se članku 2. i članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a protivi nacionalni propis ili praksa koja omogućuje pokretanje stegovne odgovornosti nacionalnog suca za svako nepoštovanje odluka nacionalnog ustavnog suda te posebno zbog toga što je izuzeo iz primjene odluku kojom je taj sud odbio postupiti u skladu s presudom koju je Sud donio u prethodnom postupku.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 4293

Snimke s objave presude nalaze se na „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106

⁹ Navedena presuda Euro Box Promotion i dr.